

Ảnh hưởng của điều kiện tự nhiên và văn hóa đến thu hút khách du lịch tâm linh:

Nghiên cứu tại điểm du lịch Chùa Bái Đính, Ninh Bình

THÂN TRỌNG THUY*

Tóm tắt

Nghiên cứu được thực hiện nhằm phân tích ảnh hưởng của điều kiện tự nhiên và văn hóa đến thu hút khách du lịch tâm linh tại điểm du lịch Chùa Bái Đính, tỉnh Ninh Bình. Qua khảo sát và phân tích đánh giá của khách du lịch, tác giả đề xuất một số kiến nghị góp phần thu hút khách du lịch tâm linh tại điểm du lịch Chùa Bái Đính nói riêng và các điểm du lịch tâm linh nói chung.

Từ khóa: du lịch tâm linh, yếu tố ảnh hưởng, thu hút khách du lịch, Chùa Bái Đính

Summary

The study is to analyze the effects of natural and cultural conditions on the attraction of spiritual tourists at Bai Dinh pagoda, Ninh Binh province. Through a survey and analysis of visitors, the author proposes a number of schemes to attract spiritual tourists to Bai Dinh pagoda in particular and spiritual spots in general.

Keywords: spiritual tourism, influencing factors, tourist attraction, Bai Dinh pagoda

GIỚI THIỆU

Du lịch tâm linh là loại hình du lịch phổ biến, đặc biệt tại các nước khu vực châu Á. Ở Việt Nam cũng không ngoại lệ, du lịch tâm linh thu hút đông đảo du khách, đặc biệt là khách nội địa hành hương đến khắp mọi miền của đất nước. Theo nghiên cứu của tác giả, chỉ riêng năm 2016, trong số 52 triệu khách du lịch nội địa, thì có đến 29,3 triệu lượt khách tham quan các địa điểm tâm linh, chiếm 42,3%.

Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030 được Chính phủ phê duyệt đã xác định, du lịch văn hóa nói chung, trong đó có du lịch tâm linh, là định hướng ưu tiên phát triển. Tuy nhiên, việc quản lý và khai thác loại hình du lịch tâm linh ở Việt Nam cho đến nay vẫn còn nhiều vấn đề về lý luận và thực tiễn chưa được quan tâm nghiên cứu và tổng kết, đánh giá một cách đúng mức.

Xuất phát từ vấn đề đặt ra đối với việc thu hút khách du lịch tâm linh và lựa chọn điểm đến du lịch tâm linh, tác giả tiến hành phân tích ảnh hưởng của điều kiện tự nhiên và văn hóa đến thu hút khách du lịch tâm linh tại Chùa Bái Đính, tỉnh Ninh Bình.

PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Chùa Bái Đính là ngôi chùa lớn nhất Đông Nam Á với nhiều kỷ lục được xác lập, như: chùa có diện tích lớn nhất Việt Nam, chùa có tượng Phật bằng đồng dát vàng lớn nhất châu Á, chùa có hành lang La Hán dài nhất châu Á... Chùa Bái Đính từng là nơi tổ chức Đại lễ cúng nghinh xá lợi Phật từ Ấn Độ về Việt Nam trong năm 2010. Quần thể Chùa Bái Đính gồm một khu chùa cổ và một khu chùa mới được xây dựng từ năm 2003. Chùa nằm trên sườn núi, giữa những thung lũng mênh mông hồ và núi đá, ở cửa ngõ phía Tây vào cổ đô Hoa Lư. Kiến trúc chùa mới hoành tráng, đồ sộ phù hợp với tâm lý hiếu kỳ, tò mò của người Việt Nam thời nay. Chính vì vậy mà nơi đây sớm trở thành một điểm đến nổi tiếng.

Để phân tích ảnh hưởng của điều kiện tự nhiên và văn hóa đến thu hút khách du lịch tâm linh tại điểm du lịch Chùa Bái

* ThS., Trường Đại học Kinh tế Quốc dân | Email: thantrongthuydnvtours@gmail.com

Ngày nhận bài: 01/03/2018; Ngày phản biện: 19/03/2018; Ngày duyệt đăng: 22/03/2018

Đính, tác giả sử dụng bảng câu hỏi được chuẩn hóa qua quá trình phỏng vấn 12 du khách và 8 chuyên gia trong lĩnh vực du lịch, môi trường. Sau khi xây dựng bảng hỏi, tác giả thực hiện khảo sát trực tiếp 186 khách du lịch đến du lịch tại điểm du lịch tâm linh Chùa Bái Đính từ ngày 05/06/2017 đến ngày 26/06/2017.

Số liệu sau khi khảo sát được nhập liệu vào phần mềm Excel. Tuy nhiên, sau khi nhập liệu và làm sạch số liệu, một số quan sát không đáp ứng được yêu cầu về đầy đủ thông tin trên phiếu khảo sát, nên tác giả đã tiến hành loại bỏ, còn lại 158 quan sát đáp ứng yêu cầu được sử dụng làm dữ liệu phân tích.

Tiếp đó, tác giả sử dụng phương pháp thống kê mô tả và diễn dịch kết quả phục vụ cho nghiên cứu này.

KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

- *Điểm du lịch Chùa Bái Đính, Ninh Bình có bầu không khí trong lành*

Theo Bảng 1, tác giả nhận thấy rằng, bầu không khí tại điểm du lịch Chùa Bái Đính, Ninh Bình rất trong lành. Đã có 72 trong tổng số 158 người được điều tra hoàn toàn đồng ý với câu hỏi (chiếm 45,6%) và 50 người đưa ra ý kiến đồng ý (đạt 31,6%). Tỷ lệ số người hoàn toàn không đồng ý rất thấp, chỉ 3,8%.

- *Môi trường sống tại khu du lịch không bị ô nhiễm*

Môi trường sống tại khu du lịch có ảnh hưởng nhiều đến quyết định lựa chọn điểm đến. Qua đánh giá của du khách, việc môi trường sống xung quanh Chùa Bái Đính rất tốt, ít bị ô nhiễm là cơ sở để họ lựa chọn điểm đến du lịch. Điều này được thể hiện thông qua kết quả điều tra của tác giả ở Bảng 2. Có 133 trong tổng số 158 người được hỏi trả lời đồng ý và hoàn toàn đồng ý, chiếm tỷ lệ 81%.

- *Điểm du lịch Chùa Bái Đính, Ninh Bình có nhiều phong cảnh đẹp*

Theo kết quả khảo sát tại Bảng 3, mức độ hoàn toàn đồng ý (mức 5) được 64 người lựa chọn, tương đương 40,5%, Điều này cho thấy rằng, ngoài yếu tố tâm linh, thì yếu tố phong cảnh cũng giúp thu hút lượng khách du lịch hơn.

- *Điểm du lịch Chùa Bái Đính, Ninh Bình có nhiều công trình văn hóa đẹp*

Theo Bảng 4, địa điểm du lịch Chùa Bái Đính, Ninh Bình được đánh giá không chỉ có phong cảnh đẹp, mà còn có nhiều công trình văn hóa đẹp. 44,3% số

BẢNG 1: ĐÁNH GIÁ VỀ BẦU KHÔNG KHÍ TRONG LÀNH

Mức độ đồng ý	Tần suất xuất hiện	Tỷ lệ (%)
1. Hoàn toàn không đồng ý	6	3,8
2. Không đồng ý	6	3,8
3. Bình thường (trung lập)	24	15,2
4. Đồng ý	50	31,6
5. Hoàn toàn đồng ý	72	45,6
Total	158	100,0

BẢNG 2: ĐÁNH GIÁ VỀ MÔI TRƯỜNG SỐNG KHÔNG BỊ Ô NHIỄM

Mức độ đồng ý	Tần suất xuất hiện	Tỷ lệ (%)
1. Hoàn toàn không đồng ý	6	3,8
2. Không đồng ý	8	5,1
3. Bình thường (trung lập)	16	10,1
4. Đồng ý	70	44,3
5. Hoàn toàn đồng ý	58	36,7
Total	158	100,0

BẢNG 3: ĐÁNH GIÁ VỀ PHONG CẢNH ĐẸP

Mức độ đồng ý	Tần suất xuất hiện	Tỷ lệ (%)
1. Hoàn toàn không đồng ý	6	3,8
2. Không đồng ý	4	2,5
3. Bình thường (trung lập)	24	15,2
4. Đồng ý	60	38,0
5. Hoàn toàn đồng ý	64	40,5
Total	158	100,0

BẢNG 4: ĐÁNH GIÁ VỀ CÔNG TRÌNH VĂN HÓA ĐẸP

Mức độ đồng ý	Tần suất xuất hiện	Tỷ lệ (%)
1. Hoàn toàn không đồng ý	6	3,8
2. Không đồng ý	10	6,3
3. Bình thường (trung lập)	24	15,2
4. Đồng ý	48	30,4
5. Hoàn toàn đồng ý	70	44,3
Total	158	100,0

Nguồn: Kết quả khảo sát của tác giả

người được hỏi hoàn toàn đồng ý với nhận định này và 30,4% cũng trả lời đồng ý.

- *Điểm du lịch Chùa Bái Đính, Ninh Bình nền văn hóa ẩm thực rất đặc trưng và hấp dẫn*

Hiện nay, du lịch tâm linh ngày càng phát triển mạnh mẽ, do vậy lượng nhu cầu ăn ở cũng phải phát triển rộng hơn để đáp ứng được nhu cầu. Một trong những yếu tố để lại ấn tượng cho du khách đó là ẩm thực tại điểm du lịch. Một địa điểm du lịch có nền ẩm thực đặc trưng và hấp dẫn chắc hẳn sẽ được du khách lưu tâm và đánh giá cao. Đối với điểm du lịch Chùa Bái Đính, Ninh Bình, thì ẩm thực được đánh giá ở mức độ tốt. Có 36,7% số người đồng ý rằng ở đây có nền ẩm thực đặc trưng và hấp dẫn và 22,8% là hoàn toàn đồng ý (Bảng 5).

- *Điểm du lịch Chùa Bái Đính, Ninh Bình có nhiều cửa hàng lưu niệm đặc trưng*

Một trong những thói quen của khách du lịch khi đi đến bất kỳ khu du lịch nào đó là mua đồ lưu niệm về cho người thân và bạn bè. Do vậy, một địa điểm có nhiều cửa hàng lưu niệm đẹp, độc đáo và giá cả hợp lý chắc hẳn sẽ tạo được ấn tượng tốt cho du khách.

Tại điểm du lịch Chùa Bái Đính, cũng có khá nhiều người cho rằng ở đây có nhiều cửa hàng lưu niệm đặc

BẢNG 5: ĐÁNH GIÁ VỀ NỀN VĂN HÓA ẨM THỰC ĐẶC TRƯNG VÀ HẤP DẪN

Mức độ đồng ý	Tần suất xuất hiện	Tỷ lệ (%)
1. Hoàn toàn không đồng ý	10	6,3
2. Không đồng ý	14	8,9
3. Bình thường (trung lập)	40	25,3
4. Đồng ý	58	36,7
5. Hoàn toàn đồng ý	36	22,8
Total	158	100,0

BẢNG 6: ĐÁNH GIÁ CHÙA BÁI ĐÍNH CÓ NHIỀU CỬA HÀNG LƯU NIỆM ĐẶC TRƯNG

Mức độ đồng ý	Tần suất xuất hiện	Tỷ lệ (%)
1. Hoàn toàn không đồng ý	10	6,3
2. Không đồng ý	10	6,3
3. Bình thường (trung lập)	52	32,9
4. Đồng ý	56	35,4
5. Hoàn toàn đồng ý	30	19,0
Total	158	100,0

BẢNG 7: ĐÁNH GIÁ CHÙA BÁI ĐÍNH CÓ NỀN VĂN HÓA, LỊCH SỬ ĐẶC BIỆT

Mức độ đồng ý	Tần suất xuất hiện	Tỷ lệ (%)
1. Hoàn toàn không đồng ý	8	5,1
2. Không đồng ý	6	3,8
3. Bình thường (trung lập)	30	19,0
4. Đồng ý	70	44,3
5. Hoàn toàn đồng ý	44	27,8
Total	158	100,0

Nguồn: Kết quả khảo sát của tác giả

trưng. Cụ thể là có 35,4% số người đồng ý, 32,9% đánh giá ở mức độ bình thường (trung lập) và chỉ 6,3% số người không đồng ý (Bảng 6).

- *Điểm du lịch Chùa Bái Đính, Ninh Bình có nền văn hóa, lịch sử, di sản đặc biệt*

Theo Bảng 7, đa phần khách du lịch đều đồng ý rằng điểm du lịch Chùa Bái Đính có nền văn hóa, lịch sử, di sản đặc biệt (72,1%). Thực tế, Chùa Bái Đính nằm trong Quần thể danh thắng Tràng An đã được UNESCO công nhận là Di sản văn hóa và thiên nhiên thế giới.

Như vậy, qua khảo sát của tác giả, nhìn chung điều kiện tự nhiên và văn hóa tại điểm du lịch Chùa Bái Đính, Ninh Bình được đánh giá cao, là cơ sở để thu hút khách du lịch. Trong đó, *Điểm du lịch Chùa Bái Đính có bầu không khí trong lành* nhận được mức độ đồng ý

lớn nhất là 4,11 với độ lệch chuẩn 1.050, biến nhận được mức độ đồng ý thấp nhất 3,54 (độ lệch chuẩn 1.072) là *Điểm du lịch Chùa Bái Đính có nhiều cửa hàng lưu niệm đặc trưng*.

KẾT LUẬN VÀ HÀM Ý

Với dữ liệu được thu thập từ khảo sát khách du lịch tại Chùa Bái Đính, Ninh Bình, tác giả đã phân tích ảnh hưởng của điều kiện tự nhiên và văn hóa đối với ý định lựa chọn điểm đến của du khách. Trên cơ sở đó, tác giả đề xuất các kiến nghị nhằm thu hút nhiều hơn nữa khách du lịch đến điểm du lịch Chùa Bái Đính nói riêng và các kiến nghị cho các điểm du lịch tâm linh khác nói chung, như sau:

Thứ nhất, giáo dục, tuyên truyền nâng cao nhận thức nhằm bảo vệ và gìn giữ điểm đến du lịch tâm linh. Duy trì đội ngũ nhân viên làm nhiệm vụ đảm bảo vệ sinh môi trường xung quanh khu vực điểm du lịch tâm linh để đảm bảo điểm du lịch Chùa Bái Đính luôn sạch sẽ, không khí trong lành; tạo cảnh quan đẹp mắt bên cạnh sự linh thiêng của Chùa Bái Đính.

Thứ hai, xây dựng và quản lý thống nhất các địa điểm cung cấp sản phẩm lưu niệm, chú trọng các sản phẩm tâm linh tại điểm du lịch Chùa Bái Đính, tạo ra nét đặc trưng riêng để có thể thu hút khách đến với điểm du lịch tâm linh nói riêng và đến với Ninh Bình nói chung. Đồng thời, mở thêm những cửa hàng lưu niệm với giá cả phù hợp để nâng cao mức độ hài lòng cũng như quyết định lựa chọn điểm du lịch tâm linh này.

Thứ ba, đào tạo và nâng cao trình độ của đội ngũ cán bộ quản lý để kịp thời phát hiện những sai phạm gây ô nhiễm hay mất mỹ quan, làm ảnh hưởng đến môi trường do hoạt động du lịch tại Chùa Bái Đính. □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Quốc hội (2013). *Luật Di sản văn hóa năm 2013*, số 10/VBHN-VPQH, ngày 23/07/2013
- Quốc hội (2017). *Luật Du lịch*, số 09/2017/QH14, ngày 19/06/2017
- Thủ tướng Chính phủ (2011). *Quyết định số 2473/QĐ-TTg, ngày 30/12/2011 phê duyệt Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn 2030*
- Phạm Trung Lương (2002). *Cơ sở khoa học và giải pháp phát triển du lịch bền vững ở Việt Nam*. Viện Nghiên cứu Phát triển Du lịch, Đề tài nghiên cứu khoa học cấp nhà nước
- Hyde, K.F. and Harman S. (2011). Motives for a secular pilgrimage to the Gallipoli battlefields, *Tourism Management*, 32, pp. 1343-1351
- Irene Kamenidou and Rafaela Vourou (2015). Motivation factors for visiting religious sites: The case of Lesbos Island, *European Journal of tourism research*, 9, pp. 77-91